

Omaishoitajaliiton eurovaalipodcast

Reilutta omaishoitajille kevät 2024

2. Jakso, vieraana Eva Biaudet RKP

Terhi Hyvärinen: Tervetuloa *Reilutta omaishoitajille* –eurovaalipodcastin pariin. Tässä sarjassa keskustelemme Eurovaaleista omaishoidon näkökulmasta ehdokkaiden kanssa. Minä olen **Terhi Hyvärinen**, viestinnän asiantuntija Omaishoitajaliitosta. Kanssani keskustelemassa on kansanedustaja **Eva Biaudet** Ruotsalaisesta kansanpuolueesta, tervetuloa. Esitteletkö aluksi itsesi ja kerrot, miten omaishoito on koskettanut sinua?

Eva: Olen kansanedustaja ja 4 lapsen äiti ja 2 lapsenlapsen isoäiti. Olen itse asiassa viime syksynä nyt sitten menettänyt toisen vanhemman, joka on aika pitkään ollut muistisairas. Häntä ollaan hoivattu. Joskin suurimmaksi osaksi itse asiassa häntä hoivasi hänen oma aviopuolisonsa, joka oli mun isä, joka sitten sitten kuoli aika nopeasti. Me ajattelemme, että kyllä ehkä jonkinnäköinen, vaikka hän olikin erittäin vanha, niin silti, kyllä se uupumus oli varmasti yksi syy.

Me ei ehkä aina edes ymmärretty, miten raskasta se hänelle oli, kunnes me jouduttiin itse hänen tilalleen. Sitten äitini oli pitkään - 6 vuotta - ympärivuorokautisessa hoivassa ja yritin niin kun käydä tukemassa ja olla mahdollisimman paljon sitten siinä rinnalla, mutta vastuu ei kuitenkaan ollut kokonaan minun.

Terhi: Päivittäinen tai muuten sitova hoivavastuu saattaa aiheuttaa työnteon kaltaisia terveysriskejä ja kuormitusta, niin kuin tuossa sanoitkin. **Omaishoitajaliitto on esittänyt, että läheis- ja omaishoitajien terveyttä turvattaisiin työsuojausäädösten kaltaisesti.** Miten läheis- ja omaishoitajien **kuormitusta** pitäisi sinun mielestäsi **ennaltaehkäistä?**

Eva: Itse arvelen, että se olisi tietenkin erittäin tärkeää, että se tuki ja ennaltaehkäisevä kuormituksen arvioiminen voisi olla säännöllistä. Ja että sen pitäisi tapahtua ihan siellä läheisimmällä terveysasemalla, ehkä sen hoitajan kohdalla, joka muutenkin on yhteydessä. Tai sitten tietenkin sen, joka tulee kotiin.

Mutta uskoisin, että sen pitäisi olla niin, että se aloite tulee sieltä terveydenhuollosta. Ajattelen, että siinä vaiheessa, kun itse tuntee, että kuormitusta on liikaa, niin ollaan aika pitkällä.

Jotta voitaisiin ehkäistä sitä, tukea ja pohtia sitten muita tukitoimenpiteitä, niin olisi hyvä, jos jokaisella - ainakin jokaisella, jolla on omaishoitosopimus, mutta ehkä myöskin muilla, joilla ei ole - niin otetaan huomioon se kuormitus myöskin läheisen hoitovastuu kantamisessa.

Ja kutsutaan kerta kaikkiaan, ainakin vuosittain, jollei sitten tarpeen mukaan enemmän, kartoittamaan vähän tätä hyvinvointia ja myös sitten ihan fyysistä kuormittavuutta, ja sitten pohtimaan sitä, että miten voisimme auttaa ja tukea.

Terhi: EU helpotti työn ja hoivan yhteensovittamista viisi vuotta sitten EU:n työelämän tasapainodirektiivillä. Suomessa direktiivin mukainen viiden päivän palkaton vapaa vuodessa läheisen avun tai hoidon tarpeen vuoksi säädettiin **työsopimuslakiin**. Omaishoitajaliiton mukaan korvauksellista vapaata pitäisi saada vähintään 10 päivää ja saattohoitotilanteissa 20 päivää vuodessa. Pitäisikö mielestäsi EU:n edistää työntekijän omaishoitovapaan **pidentämistä ja muuttamista korvaukselliseksi?**

Eva: Mielestäni ehdottomasti tarvitaan enemmän omaishoitovapaata ja sen pidentämistä. Ajattelen, että sitten 10 tai 20 päivää vuodessa ei ole mitenkään kohtuutonta.

En tiedä, onko EU se nopein tie. Ajattelen myös, että me voisimme säätää sen ihan itsekin. Hyvinvointialueet voivat aloittaa tekemällä sen vaikka ilmankin. Tai voivat niin kuin tukea sitä, että on mahdollisuuksia siihen. Se tarkoittaa tietenkin, että pitää olla joku, joka tulee hoitamaan silloin sitä, josta on hoivavastuu. Mutta toki, mielestäni tämä on asia, joka on sellainen juuri, jota voidaan myöskin EU:ssa viedä eteenpäin.

On hyvä kuitenkin muistaa, että EU-maat ovat hirveän erilaisia, ja ne mahdollisuudet ovat toki erilaisia. Siinä mielessä ehkä olen optimistisempi siihen, että hallitusohjelmassa on aika vahvat kirjaukset siihen, miten vahvistetaan omaishoitajan tukea. Odotan, että ministeri Juuso alkaa kohta tuottamaan niitä lakiehdotuksia ja -esityksiä, joilla sitten voidaan oikeasti toteuttaa ne hyvät tavoitteet.

Terhi: Hoivan tarpeen kasvu koskee koko Eurooppaa. Omaishoitajaliitto ajaa **EU:n laajuista omaishoito-ohjelmaa**. Lisäksi EU komission tulisi kehottaa jokaista jäsenvaltiota laatimaan omaishoito-ohjelma. Mitä **painopisteitä** omaishoito-ohjelmassa pitäisi mielestäsi olla?

Eva: Mielestäni ajatus tästä Euroopan laajuisesta omaishoito-ohjelmasta tai -strategiassa tai jonkin näköisistä niin kuin suosituksista, voi olla se, millä voi sitten päästä aika pitkälle. Ehkä pidemmällekin kuin sitten, jos ajattelee ihan sitovaa lainsäädäntöä tai direktiiviä. Sen vuoksi mielestäni se on hyvä ajatus.

Ehkä juuri tämä, että millä tavalla voidaan ehkäistä tai lisätä sitä jaksamista, nimenomaan sen omaishoitajan. Ja sitten tietenkin intervallihoitojen mahdollisuuksia.

Että jollain tavalla rakennetaan sellainen järjestelmä, että otetaan huomioon, miten se henkilö, joka on omaishoitaja - tai omahoitajan tällaisessa vastuussa, sen kaltaisessa vastuussa. Sehän voi olla eri maissa hyvin eri tavalla säädelty. Niin että hänelle tarjotaan sitä. Ymmärretään, että jotta hän jaksaisi jatkaa sitä hoivatyötä, tai että hän jaksaisi jaksaa omassa työpaikassaan ja tehdä sitä hoivaa sitten oman työn ohella, niin että häntä tuettaisiin.

Tämä olisi mun mielestä kyllä erittäin keskeinen. Se näkökulma, se voi tietenkin merkitä sitten vähän eri asioita, mutta tarkoittaa tietenkin ensisijaisesti, että on jotain korvaavaa hoivaa. Jollei kukaan tule hoivaamaan, tai ei ole riittävän hyvää tai luotettavaa, niin ei tietenkään silloin omaishoitajat jätä läheisiään ilman hoivaa. Sehän se on se lähtökohta.

Terhi: Mistä aloittaisit, miten toimisit Euroopan parlamentissa läheis- ja omaishoitajien hyväksi?

Eva: Luulen, että olisi hyvä tietenkin kartoittaa vähän muidenkin kanssa.

Tämä on ehkä varmaan sellainen asia, joka varmaan ylittää myöskin poliittiset ryhmät. Vähän samalla tavalla kuin meillä eduskunnassa on temaattisia tällaisia verkostoja. Ajattelen, että niiden kautta voi ruveta miettimään, järjestämään esimerkiksi seminaaria, pohtimaan raportteja, tekemään tällaisia selvityksiä valiokuntien kautta.

Direktiiviehdotuksethan tulevat sitten komissiolta, joten siinä mielessä toivon, että tietenkin sellainen keskustelu sitten toisi eteenpäin sen, että ymmärretään, että tämä on osa terveyden edistämistä ja tällaista sanotaan meidän kestävyysvajeen hoitoa Euroopassa. Kun meidän kansalaiset vanhenee, niin on ihan välttämätöntä pohtia sitä, että miten me pysytään terveempinä. Ennaltaehkäisevä työ on aivan keskeinen kysymys siinä, kun pohditaan myöskin ihan terveydenhuollon kustannuksia, miten ne pysyvät kasassa.

Terhi: Minkä takia omaishoitajan **kannattaa äänestää Eurovaaleissa**, jotka nyt tuntuvat usein vähän kaukaisemmilta?

Eva: Ajattelen itse, että omaishoitajien kannattaa äänestää kaikissa vaaleissa kyllä. Ajattelen ehkä kuitenkin, että kyllä ne ihan läheisimmät vaalit, on tietenkin sille omaishoitajalle kaikkein keskeisimmät. Siellä päätetään palveluista. Siellä päätetään nimenomaan siitä, että miten omassa maassa tai omalla sotealueella, miten siellä hyvinvointialueella järjestetään asiat.

Mutta toki, kyllähän se, että Eurooppa. Että kaikki ne isot asiat, joita EU:ssa päätetään, niin ne tietenkin koskettaa myös omaishoitajia yhtä lailla. Ajattelen, että sen takia se on tärkeätä.

Ennen kaikkea meidän tulee nähdä se, että EU on tulevaisuudessakin sellainen maapallon osa, jossa arvostetaan ihmisoikeuksia ja ihmisarvoa. Lähdetään ehdottomasti siitä, että jokainen ja jokaisen oikeudet on turvattava ja silloin esimerkiksi se, että oletko vanha vai nuori tai sairas tai terve, sillä ei saa olla merkitystä.

Ajattelen myös, että meidän naisten oikeudet ovat hyvin keskeisesti esillä EU:ssa tällä hetkellä. Tietenkin EU:ssakin on paljon sellaisia voimia, jotka haastaa naisten oikeuksia, jotka näkee naisen rooliin kuuluvan olla se hoivaaja, että se on niin kuin itsestään selvää.

Nämä kaikki tavallaan vaikuttaa myös siihen, miten me voidaan. Miten yhteiskunnat voivat tulla vastaan silloin, kun jaetaan näitä vastuita, jaetaan rooleja, jaetaan sitä, että miten voi esimerkiksi yhdistää työn ja perheen. Miten voi yhdistää hoivavastuun ja työn. Miten eläkkeet, miten köyhyys jakautuu ja niin edelleen. Niin kyllä nekin koskettaa. Sieltä EU:sta tulee myös se, millä tavalla niitä valvotaan näitä ja edistetään näitä yhdenvertaisuuksia ja tasa-arvoa.

Terhi: Kiitos! Ja kiitos kuulijoille!